

Afrika- ostanek Gondvane (Pangea), star predkambrijski ščit =Afriški ščit (iz granitov in gnajsov). **Kaplandija** (Kapske gore) in **Zmajeve gore**=hercinska orogeneza, **Atlas**=aplidska orogeneza.

Za Afriko je značilno menjavanje obsežnih kotlin, ter vmesnih pragov, planot in višavij. **Kotline**: Kalaharska-J, Kongova –osredje, Čadska –S-osredje, kotlina ob Viktorijinem jezeru –V od Kongove, kotlina ob Belem Nilu-V od Čadske, kotlina ob Nigru-Z od Čadske.

Razmljanje značilno za **vzhodno Afriko-tektonski jarki** (Rdeče morje zalilo tektonski jarek, ki ločuje Afriko od Azije; jarek, ki ločuje Etiopsko in Somalijsko višavje, Vzhodnoafriško višavje – razcep na 2 jarka-Srednjeafriški in Vzhodnoafriški. Najgloblje jezero je Tanganjiško (sr.Afriški jarek)-proti jugu se oba jarka združita – Malavijsko jezero. **Vulkansko delovanje**: Kibo v pogorju Kilimandžara in Mt.Kenya – sta ognjeniškega anstanka. Afriko delimo na Visoko in Nizko Afriko (ločnica od Benguele v Angoli do Port Sudana ob Rdečem morju).

Dejavniki, ki vplivajo na podnebje: 1. **Geografska širina** (večina površja spada v v tropski pas-na S in J preide v subtropski pas, ob ekvatorju je stalno območje ekvatorialnega nizkega zračnega tlaka – stekajo se pasati; stalno subtropsko območje visokega zračnega tlaka-tu se zračne mase spuščajo, adiabatsno segrevajo in sušijo-puščave), 2. **razporeditev kopnega in morja**, 3.**morski tokovi** (hladni-Kanarski,Benguelski) tam segajo puščave do morja, topli tok-Mozambiški v zaledje JV obale prinaša tople in vlažne zračne mase), 4.**relief z nadmorsko višino**

Tropski: ekvatorialno (Kongova kotlina, vzhodne obale Madagaskarja), tropski deževni gozd; **savansko** (vzhodnoafriško višavje), savansko rastje; **tropsko polsuho –subtropsko suho in polsuho**, puščavsko rastje; **sredozemsko** (Alžir), mediteransko rastje; **subtropsko vlažno** (skrajni JV), vlažni subtropski gozd; gorsko podnebje (gore V Afrike);**gorsko rastje**.

Endoreično območje-reke se končajo v jezerih (Čadsko jezero). Velikanska puščavska območja so **areična** (brez stalnega rečnega omrežja). Vse reke izvirajo na bolj namočenih območjih, na poti prečkajo tudi suhe predele (Nil [Modri in Beli Nil], izvira v gorskem svetu V Afrike in se pri Kartumu združita-Nil-pot čez Saharo do Sredozemskega morja), **pomembne reke**: Niger, Kongo, Zambezi, Oranje. Nimajo velikega pomena za poselitev in kmetijstvo, so pomembne prometne poti, robni bregovi za hidroenergetsko izrabo –največje hidroelektrane z akumulacijskimi jezeri na Nilu, Volti in Zamebezi. Turizem – križarjenje po Nilu, Zambezi-Viktorijini slapovi.

Severno od Sahare-**belo arabsko prebivalstvo** (zelo podobno državam JZ Azije), južno od Sahare – **črnci**. Afrika – črna Afrika južno od Sahare (podsaharska Afrika).

Neokolonializem– nekdanji kolonializem se umakne k boljšim oblikam »medsebojnega sodelovanja« med novimi afriškimi državami in njihovimi nekdanjimi kolonialnimi gospodarji.

Monostrukturna gospodarstva–velik del Afriških držav je še vedno odvisen od izvoza enega ali dveh glavnih artiklov (kmetijski pridelki in rude oz. energijski viri)-zelo slabo, ker jih padeč cen spravi na kolena

Bolezni: 1. **Bilharzova bolezen in rečna slepota** – vezani na reke in stoječe vode, 2. **Malaria** (prenaša komar mrzličar), 3.**spalna bolezen** (velik vpliv na kmetijstvo, muha cece – zbolijo tudi domače živali), 4. **Aids**

Demografska eksplozija –zaradi najvišje rodnosti se je število Afričanov v 20.st potrojilo.

Prihaja do **zmanjšanja pridelka hrane na prebivalca** (veliko izvažajo, hrano za potrebo pa morajo uvažati-podhranjeni prebivalci), **LAKOTA**-v obdobju hudih suš – predvsem območje Sahela.

Samooskrbne oblike kmetijstva: 1. **Selilno poljedelstvo** (rotacija zemljišč – en gozd posekajo in požgejo, nato gredo spet k drugemu gozdu, itn.), 2. **Intenzivno samooskrbno kmetijstvo** (poljedelstvo kombinirajo s skromno živinorejo), 3. **Nomadska in polnomadska živinoreja** (polsuha in suha območja na S,V,J),

Tržne oblike kmetijstva: 1. **tržna živinoreja in mešano tržno kmetijstvo** (območje mediteranskega pod.=mediteransko kmetijstvo), 2. **plantažno gospodarstvo**.

Tradicionalne kulture samosokmet. so gomoljnice: maniok, jam, batata (sladki krompir), proso, banane, koruza, riž. Namakalni deli severno od Sahare in v dolini Nila-**pšenica, koruza, sladkorni trs, zelenjava**.

Plantažne kulturne rastline: kava, rastlinska olja, kavčuk, bombaž, tobak, sladkorni trs, (na sred.obm.-agrumi, oljka, vinska trta).

Afrika-največje svetovne zaloge **diamantov, zlata, platine, kroma, mangana, vanadija**. Pomembne zaloge **boksita, urana, bakra, železa, kobalta**. Energijski viri- **nafta, zemeljski plin, črni premog**.

Diamanti (Bocvana-2.na svetu), uran (Niger-3), zlato in platina (J Afrika-1), boksit (Gvineja-2), črni premog (J Afrika-2), zemeljski plin (Alžirija-3), nafta (Nigerija-8).

Tri najpomembnejša območja so se razvila v Visoki Afriki (Witwatersrand v J Afriki, osrednji Zimbabve in BAKROV PAS v Zambiji in Zaire).